

MAGYAR IZRAEL

AZ ORSZÁGOS RABBIEGYESÜLET KÖZLÖNYE

Szerkeszti **Dr. NEUMANN EDE**

Megjelenik július és augusztus kivételével havonként egyszer.

Előfizetési ára évi 6 korona. Az egyesület tagjai a tagsági díj fejében kapják.

A kéziratok és előfizetési díjak a szerkesztőhöz küldendők.

A nemzet gyásza.

Mélységes, sötét gyász a hazában. Rémület a lelkekben. Elvetemült kéz kioltotta a trónörökös pár édes reményektől övezett életét.

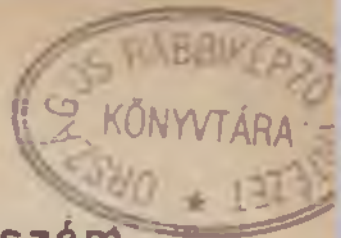
Ferenc Ferdinánd Őfensége a porba hullott. Gyilkos orozva ontotta ki nemes vérét. És elhullott hűséges hitvese, gyermekeinek imádott anyja.

A bűnsnek vérengző tébolya nem kimélte a tisztának, a jónak, az eszményinek ragyogó fényében tündöklőket. Árvákká tette magzatjaikat, gyászba döntötte nemzetünket, megsebezte a hon atyjának szívét.

Irtózáttal, iszonyodva tekintünk a bűnnek sötét örvényébe, a melyből ily cselekedetet érlelő gondolat kelt.

És hódoló szeretetünk, gyermeki hűségünk részvéte a mérhetetlen fájdalomtól meglátogatott király szentséges személyéhez emelkedik. Könnyeinket áldozzuk neki és az elhullottaknak és árváiknak.

Mennyei Atyánk adjon örök üdvöt a dicsőülteknek, a kik nem váltak el holtukban. Fakaszson áldást emlékükből, vigasz harmatát árváiknak, irt és erőt a királynak. Őrizze, óvja, oltalmazza. Óvja hazánkat, legyen paizsa és vértje mindenha.

MAGYAR IZRAEL

AZ ORSZÁGOS RABBIEGYESÜLET KÖZLÖNYE

Szerkeszti **Dr. NEUMANN EDE**

Megjelenik július és augusztus kivételével havonként egyszer.

Előfizetési ára évi 6 korona. Az egyesület tagjai a tagsági díj fejében kapják.
A kéziratok és előfizetési díjak a szerkesztőhöz küldendők.

HÁBORUBAN.

Lángba borult a világ. Rémséges háboru vészt és halált szóró fergetegként tombol végig a népeken. A harcosok millióinak riadásától megremeg a föld, az egymásnak szegzett fegyverek erdeje elfátyolozza a napot. Vérbe és tűzbe kell majd mártani a tollat, a melynek tisztje lesz feljegyezni a reánk szakadt rettenetes napok történetét.

De nemcsak borzalmasak, hanem nagyszerűek is, fenségesek is. Bármennyire csüng is lelkünk a próféták ama boldogságos reményén, hogy nép nem fog fegyvert emelni nép ellen és nem tanulnak többé háborut, bármennyire égeti is szívünket, hogy az emberiség hatalmas haladása, a kultúra hódításai oly kevésbé siettetik ennek a reménynek valóra válását, büszkék vagyunk a kigyuladt harcra és mindazokra az áldozatokra, melyeket reánk ró. Mert szent ez a harc és ragyogó tisztaságban tündöklenek a fegyverek, a melyekkel csatáinkat vivjük. Legszentebb javaink védelmére szállunk sikra és midőn ezekért küzdünk, egyszersmind az emberiség legmagasabb céljaiért, legbecsesebb értékeiért harcolunk. Tudatában vagyunk annak, hogy megtorolva a rajtunk ejtett sérelmeket, megfenyítve azokat, a kik az erkölcsi felelősség minden sejtelme nélkül orozva reánk támadtak, az *igazságot* védjük és a saját nemzetünk érdekei felett kimagasló nagy ügynek vagyunk bajnokai. Ezért a lelkesedés árja harsog végig népünkön és gránitként szilárd a mi hitünk, hogy az, a ki a népek sorsát intézi, győzelmet fog adni fegyvereinknek, diadalt harcainknak. Nem lehet, hogy ne a miénk legyen a győzelem, mert nem lehet, hogy erőszak tapossa le az igazságot, zsarnokság tiporja el a

szabadságot, léhaság és ledérség gázolja le és fojtsa fertőibe a tisztát, nem lehet, hogy a barbárság igázza le a kulturát, hogy sötét bűnök diadal-maskodjanak a legnemesebb erények felett és összezúzzák mindazokat az ideálokat, a melyeknek az emberiség oltárokát emelt.

Győznünk kell és győzni fogunk!

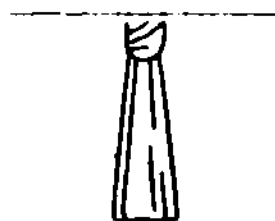
A nemzetre virradt nagy és súlyos napok hivatásának fokozott hűséggel, odaadással és lelkesedéssel való betöltésére szólítják a lelkészi kart. Híveinknek a szokottnál még sokkal nagyobb mértékben van szükségük ezekben a komoly, nehéz időkben lelki vezéreinek tárnogatására, irányítására és azokra az áldásokra, a melyek a vallásból fakadnak. A nagy gondok, melyek a sziveket gyötrik, az áldozatok, melyeket a háza minden családra ró, szent munkájuk fokozott buzgalommal és fokozott bölcseséggel való végzésére hívják azokat, a kiknek tisztje erősíteni a lelkeket, bátorítani a csüggedőket, felemelni és megvigasztalni a bánattól és aggodalomtól lesujtottakat.

Ily válságos időkben, a melyek nagy gondok és nagy fájdalmak ekevasával felszántják a sziveket, a különben közönyös, rideg, elpártolt lelkek is Istenhez vágyódnak, a vallás nyújtotta szellemi táplálékra sóvárog-
nak. Templomaink megtelnek és az áhítatosak sűrű soraiban ott látjuk azokat is, a kikkel különben vajmi ritkán találkozunk szentélyeinkben. Meggyőződünk arról, hogy a vallás mily magas jelentőségű tényezője az ember lelki világának, hogy mégis csak kudarcot vallanak a ható erejének meggyengítésére irányuló törekvések. A háborúval járó súlyos szenvedések és nagy megpróbáltatások a lelkek megtisztulásának válhatnak forrásaivá és azon kell lennünk, hogy híveink lelki életének kívánatos átalakulását eredményezzék. Csodás hatásai vannak ily időkben az intő és buzdító szónak. A hívek áhitattal csüggnék lekipásztoruk ajkain. Megszivlelik tanítását, követik irányítását, áhitoznak bátorítására és vigaszára és könnyes szemmel hálálkodnak szívük megkönnyebbitéseért. Mójában van visszahódítani azokat, a kik elidegenedtek és átmelegíteni a közönyösök hideg táborát. Ezt a nagy, termékeny alkalmat fel nem használni vétkes mulasztás. Minden péntek este és minden szombaton fel kell keresnünk híveink lelkét és a hadbavonulók bucsuzásakor az egész gyülekezet részvételével ünnepi istentiszteletet tartanunk. – Nem elég *imádkoznunk* fegyvereink sikeréért, hanem folyton-folyvást buzdítanunk és lelkesítenünk kell a hadba készülőköt és az itthon maradóköt egyaránt, meggyőznünk őket a kockán forgó nemzeti ügynek nagy jelentőségéről, felkelteni és táplálni a szivekben a bizalmat, az igazság diadalának reményét, felemelni és

bátorítani a szeretteikért aggódók lelkét, ébren tartani az áldozatkésztséget és a támogatásra szoruló felsegélyezésére és istápolására való hajlamot. Ne takarékoskodjunk adományainkkal, ne tartsunk attól, hogy hveink sokalni fogják a nyujtott lelki táplálékot. hanem a nagy idők arányaihoz mérten szélesbitsük tanítói munkásságunkat.

A szószéken tanusított buzgóság gyarapításával pedig járjon karöltve a lelkipásztori hivatás egyéb köreiben kifejtendő lehető legintéznivebb tevékenység. Nem részletczünk és nem érezzük feljogositva magunkat arra, hogy érdemes kartársaink munkáját irányítsuk. Szavunk csak buzdítás akar lenni. Serkentenii kívánunk, kitartásra és az erő teljes kifejtésére sarkalni, hogy a saját gondjaink közepette megnövekedett szeretettel karoljuk fel hveink és minden polgártársunk ügyét. Vegyük ki részünket minden vállalkozásból, mely azok sorsának enyhítését célozza, a kikre a háboru nagy áldozatokat ró. Támogassuk őket ügyes-bajos dolgaikban, vegyük őket gondjainkba és iparkodjunk azon, hogy óva legyenek nélkülözésektől. Keressük fel a kórházakat és legyünk ott vigasztaló és bátorító szavunkkal azok mellett, a kik a hazáért véreztek, irányítsuk reájuk a jószágos szivek szeretetét és tegyünk meg mindent, hogy az elhagyatottság érzete egy pillanatra se férkőzzék lelkükhöz. Minő áldás a sebesültre nézve az a tudat, hogy van valaki, a ki ellesi óhajait és letörli lázas homlokának verejtékét, midőn távol van azoktól, a kik közel állanak szivéhez.

A nemes és jelentős kötelességek, a magas és igazán szent feladatok egész serege. Teljesítsük hűséggel, megértéssel, szeretettel, odaadással, lelkesedéssel.

A nyugdíjügy.

A nagy nemzeti ügy háttérbe szorit minden érdeket és törekvést, a mely nincs azzal szoros kapcsolatban. Figyelmünket a haza védelmére köti le és teljes erőnkkel az abból származó komoly feladatok veszik igénybe. Más egyébre – bármily fontos legyen is – csak akkor kerülhet a sor, midőn a háborúval összefüggő nagy gondok elhárulnak majd szívünkről. Nyugdíjügyünk haladásában is szünet következett be, adja Isten, hogy annak szolgálatában minél előbb folytathassuk munkánkat. Az eddig történetekről a következőkben számolunk be.

Folyó évi május hó 20-án tartott választmányi ülésünk határozata értelmében az Izraeliták Országos Irodájához sürgető felterjesztést intéztünk. Közöljük egész terjedelmében.

412/1914.

Az Izraeliták Országos Irodája nagytekintetű Elnökségének

Budapest.

A közelmúltban újabb csalódások érték a rabbikart. A sanyaru anyagi helyzetének javítására irányult törekvések kudarcot vallottak. Jogos és a nagytekintetű Elnökségtől is mély hálára kötelező buzgalommal képviselt igényeinek teljesítése helyett biztatásokban volt része, a melyekkel a többi felekezetek papságáról elismerésre méltó szeretettel gondoskodó magas kormány iparkodott lecsillapítani a háborgó lelkeket. Nem nyugodtak meg és a szenvedett sérelem fulánkjától véresek a szivek.

A rabbikar elkeseredését pedig nagy mértékben fokozza, hogy a zsidó lelkészek nyugdíjának, özvegyeik és árváik ellátásának régóta vajudó ügye nem halad előre kívánatos módon. A kik a legszükebbre mért kenyérrel kénytelenek beérni, a kiknek élete csupa lemondás és nélkülözés, még azzal a reménnyel sem dicsekedhetnek, hogy aggságuk vagy rokkantságuk napjaiban meg lesznek óva a nyomortól, hogy özvegyeik és árváik éhezni nem fognak, ha ők nem adhatnak már nekik kenyeret.

Csak néhány hete, hogy egy tizenhat évi kifogástalan működés után elhunyt kartársunk hitközsége *könyöradományokért* fordult az ország többi gyülekezeteihez, hogy elhárítsa a sötét nyomort, mely elhalt »főpásztorának« özvegyét és hat árváját fenyegeti.

A mily lesújtó az illető hitközség ez esdő szózata a rabbikarra nézve, oly megszégyenítő az egész felekezetre.

Tudjuk, hogy a rabbikar e nagyfontosságú ügye évek óta a nagytek. Elnökség gondos figyelmének tárgya, ismeretesek előttünk az annak megoldását célzó törekvései és azok eredményei, ismerjük azokat a nagy, különösen a hitközségek szolgálatában álló más egyének érdekeinek figyelembevételéből származó nehézségek is, a melyekbe annak megoldása ütközik, mindazonáltal nem mulaszthatjuk el annak az eddiginél

még melegebb és erélyesebb felkarolására felkérni a nagytek. Elnökséget és meg vagyunk győződve arról, hogy bölcsesége és a rabbikar iránt való jóakarata, a mely már annyi nehézséggel szállt diadalmasan szembe és annyi eredményt vivott ki, ennek a halasztást nem tűrő ügynek sikeres elintézésére is fog utat-módot találni.

Szerény nézetünk szerint oda kellene hatni, hogy az ország valamennyi hitközsége a hivek közvetlen és közvetett adójának arányában járuljon hozzá a nyugdíjintézet megalapításához és fentartásához és a magas kormánynál, mely tudomásunk szerint az államtól oly gazdagon dotált protestáns felekezeteknek hasonló célra tetemes összegeket boesát rendelkezésre, ki kellene eszközölni, hogy az intézmény létesítésére a felekezetnek segédkezet nyújtson.

Kérelmünk tehát oda irányul, kegyeskedjék az ügyet arra vonatkozó b. javaslataival egyetemben a kerületi elnökök legközelebbi ülése elé terjeszteni azzal, hogy a magas kormánynál, korpótlékügyünket megsürgetve, tegyék meg a szükséges lépéseket és valamennyi községkerületet nyomatékosan szólítsanak fel, hogy az ügyet tűzzék napirendre és annak megfelelő elintézése érdekében megfelelő módon járjanak el.

Az Országos Rabbiegyesület készségesen fogja az ügyet kiküldöttjei útján a kerületi gyűléseken előmozdítani és a maga részéről szívesen fog hozzájárulni ahhoz, hogy a nagytek. Elnökségnek, illetve a községkerületi elnökök ezirányu törekvései sikert lássanak.

Ujból kérjük a nagytek. Elnökséget, kegyeskedjék a rabbik nyugdíjának és özvegyeik és árváik ellátásának ügyét melegen felkarolni.

Mély tisztelettel

Nagykanizsán, 1914. június hó 8-án.

az Országos Rabbiegyesület nevében:
Dr. Neumann Ede
ügyvezető alelnök.

Felterjesztésünkre az Országos Iroda elnökségétől a következő választ vettük:

34603. szám.

Főtisztelendő Elnökség!

Folyó hó 8-án hozzánk intézett nagybecsü beadványára van szerencsénk a következőkben válaszolni:

Rabbikarunk általános ügyei, nevezetesen a korpótlék törvény végrehajtása tekintetében ért sérelmek orvoslása, különösen pedig a hitközségi tisztviselők és elsősorban a rabbik segély és nyugdíj intézményének létesítése a vezetésünk alatt álló iroda állandó feladatának tárgyát képezik. Ismeretesek a Nagytiszteletű Elnökség előtt azok a lépések, melyeket

eddigelé is a rabbikar érdekei tekintetében tettünk. Teljesen át vagyunk hatva annak tudatától, hogy a zsidó lelkestség felette szomorú helyzetét mielőbb gyökeresen orvosolni kell.

Már évek hosszú sora óta arra irányul törekvésünk, hogy a lelkeszek és tisztviselők nyugdíjintézménye életbe hivassék. Abból a hiábavaló kísérletből, melyet a mélyen tisztelt Elnökség a rabbiegyesület programjához képest mindjárt a megalakulás után tett, megítélheti a maga részéről, hogy nem csak az állami mostohaág, hanem a hitközségek, rabbik és tisztviselők tulnyomó részének közömbössége akadályozza az ügyet, nem is szólva azokról az erőtlén és helyes értelem nélküli külön alakulatokról, melyek egyenesen szembehelyezkednek a kérdés célirányos szervezésével. Felekezetünk számarányához képest és a többi felekezetek dotációjához viszonyítva felette csekély államszegélyjavadalomból a létesítendő segély és nyugdíjintézmény javára a kerületi elnökök gyűlése – mihelyt az államszegélytétel emelkedni kezdett, – nagyobb összegeket engedélyezett.

Igy 1910-ben 1000 koronát, 1911-ben 2000, 1912-ben 10,000, végül 1913-ban 5000 koronát.

Ezenkívül még 1913. év április hó 16-án 33117. szám alatt indokolt felterjesztést intéztünk a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur önagyméltóságához, melyben rámutattunk azon szomorú állapotokra, hogy lelkeszeinknek nem nyújthatunk aggkori ellátást, sem nyugdíjat, özvegyeik és árváik legtöbbször nyomorban szynylódnak és a küzdő hitközségek gyenge gyámolítására vannak utalva. Kifejtettük, hogy egy nyugdíjintézmény létesítésére felekezetünknek égető szüksége van, azonban állami segítség hiányában ez módjában nem áll. Kiemeltük azt is, hogy a többi felekezetek az állami segítség egy részét alapjaik gyámolítására fordíthatják, sőt egyenesen ily célokra szolgáló külön állami segítségben is részesülnek. Mindezek alapján azt kérelmeztük a nagyméltóságú miniszter urtól, hogy az 1914. évi állami költségvetés keretében az országos magyar izraelita közalap által kezelt, ez időszertint még csak igen szerény összeggel rendelkező országos nyugdíjintézeti alap növelésére külön évi subventiót felvétetni méltóztassék.

A közelmúltban előfordult több szomorú eset nem került ki figyelmünket, sőt alkalmasul szolgált nekünk arra, hogy a tarthatatlan szomorú viszonyokra rámutatva, a kultuszminiszter urnál ismételten kérelmezzük, hogy a rabbik és tisztviselők nyugdíja és özvegyeik, valamint árváik ellátása érdekében intézményes rendelkezéseket tegyen. Igy többek közt folyó évi május hó 18-án 34540., és folyó hó 8-án 34577. szám alatt tett felterjesztéseinkben irányítottuk a kultuszminiszter ur figyelmét az egyes szomorú esetekre és kértük a nyugdíjintézet segélyezése tárgyában tett, fent ismertetett 33117. számú előterjesztésünkre. E kérdés megfelelő kifejlődését is felekezetünk szomorú állapotai hátráltatják. Eddigelé legalább a mi köreinkben mutatkozott egyöntetűség, melyből nem egy üdvös észme kelt ki és nyert intézményben létet. Ma már bontani kezdik ezt a kevés erőt is, mely a viszontagságos idők között még megmaradt. De mi bizvást

hisszük és teljes lélekkel rajta leszünk, hogy a sokféle akadályok és akadékoskodások dacára az ügyben hatályos intézkedések történjenek.

Egyébként a Nagytekintetű Elnökség beadványát a községkerületi elnökök legközelebb egybehivandó gyűlésének tárgysorozatára tűztük.

Hitrokoni üdvözlettel

Budapest, 1914. évi június hó 26-án.

Az izraeliták országos irodája:

Dr. Mezey Ferenc
irodai alelnök.

Mezei Mór
irodai elnök.

Ehhez a levélhez nincsen semmi hozzátenni valónk. Ügyünk a legjobb kézben van és nem kételkedünk abban, hogy az Országos Iroda nagyérdemű elnöksége szavának egész súlyával oda fog hatni, hogy a kerületi elnökök jelentőségéhez képest felkarolják. Számtalanszor győződünk meg arról, hogy az Országos Iroda vezetőségénél senki sem képviseli jobban a rabbikar érdekeit. Ugy érezzük, hogy kötelességünk volna ezt *gyakrabban* hangsúlyozni és adott alkalommal *élesebben* kidomborítani. De nagyon fontos szempontok tartózkodásra intenek és be kell érniünk azzal, hogy a tények és események krónikásai legyünk; hadd szóljanak a maguk erejével és mi feljegyezve azt, a mi történik, lemondunk annak méltatásáról. Bizunk az Iroda élén álló férfiak jóakarátában és bölcsességében, tőlük reméljük a nyugdíj sürgős kérdésének megoldására irányuló törekvéseink sikerét.

Meg kell emlékeznünk továbbá arról, hogy a Magyar Izrael júniusi számában közölt vezércikkünk nemcsak kartársaink, hanem hitközségeink körében is élénk visszhangot keltett. Gyülekezeteink vezérférfaiban felébredt annak tudata, hogy a kérdés elől kitérni nem lehet. Elismerik, hogy annak megoldása felekezeteink legfontosabb feladatai közé tartozik és meg is van a kellő jóakarát a rabbikar iránt való e nagy tartozásnak lerovására. Ez a jóakarát pedig – hisszük – karöltve fog járni a szükséges áldozatkészséggel, a mely nélkül semminemű intézményt megalkotni nem lehet.

Hálás elismeréssel jegyezzük fel az *érsekújvári* hitközségtől hozott nagyfontosságú határozatot és a rabbikar meleg köszönetével emlékszünk meg arról a mozgalomról, a melyet előljárósága megindított.

A hitközség nagyrabecsült, kitünő elnöke, felekezeti életünk egyik leghivatottabb vezérférfa a következő körlevéllel fordult valamennyi magyar hitközség előljáróságához:

37.1914.

Tekintetes Hitközségi Előljáróság!

Az érsekújvári izr. hitközség előljárósága f. é. június hó 16-án tartott ülésén Dr. Klein Sámuel rabbi ur előterjesztést tett egy a magyarországi rabbik számára létesítendő nyugdíjalapot illetőleg.

Országos Rabbiképz - Zsidó Egyetem Könyvtára

Hivatkozással a »Magyar Izrael« f. é. 6. száma vezércikkére, ecseteli a hazánkban működő rabbik mostoha helyzetét. Hitközségeink, súlyos kötelezettségekkel megterhelve, híján nagyobb állami támogatásnak, nem biztosíthatnak rabbijaiknak oly jövedelmet, hogy ők maguk gondoskodhatnának késő öregségük napjairól, de fegfőképpen özvegyeik és gyermekeik ellátásáról arra az időre, midőn ők már örökre lehunyták szemeiket. A hitközségek, melyek elhunyt rabbijuk elárvelt székét betöltik, alig egykettő kivételével, nem képesek arra, hogy az özvegynek és az árvának az őket méltán megillető nyugdíjat megadják. Szűkes kegydíjra, de – mikor a hitközségek még azt sem adhatnak – nem ritkán valósággal könyöradományokra vannak utalva. Ezek az állapotok továbbra tarthatatlanok. A magyar zsidóság önmagát bélyegzi meg, ha nem gondoskodik arról, hogy lelki életének vezérei, rabbijai öregségük napjaiban, munkaképtelenségük esetén kellő nyugdíjban részesüljenek, de még inkább, hogy özvegyeik és árváik a nyomornak kitéve ne legyenek.

Nyugdíjintézetet kell tehát a magyar zsidóságnak rabbijai részére alapítani.

Minthogy pedig eddig minden e nemű kísérlet meddő maradt; minthogy a kormányhatóság ezen nagyjelentőségű ügyben semminemű támogatást nekünk nem ad; még kevésbé tudják rabbijaink ezen intézményt saját erejükből megteremteni, a magyar zsidó hitközségeknek, *első sorban a közepes nagyságu és kis hitközségeknek kell a saját érdekükben is annak alapjait lerakni.*

Elhatározza tehát az érsekujvári izr. hitközség, hogy a létesítendő rabbi-nyugdíjalap részére az 1915. évtől kezdve tíz éven át összes jövedelmeinek egy százalékát rendelkezésre bocsájtja, egyben pedig a magyarországi összes hitközségeket, hol rabbik működnek, hasonló határozat hozatalára felszólítja.

Midőn a fenti határozatunkat a tek. hitk. előjárósággal közöljük, kérjük, méltóztatnék ezen nagyfontosságú ügyet a legközelebbi előjárósági ülés napirendjére kitűzni és a mienkhez hasonló határozatot hozni. Ily nagyjelentőségű ügynél el kell némulni minden pártbeli ellenkezésnek és torzsalkodásnak: a magyar zsidóság igazán nagy, de talán legnagyobb kérdéséről van szó. Egyelőre az elvi kijelentését várjuk, hogy hitközségeink tíz éven át költségvetésüknek legalább egy százalékával megteremtik a rabbi nyugdíjalapját. Ezen hozzájárulás sokkalta kevesebb kiadást jelent, mint valamely hitközségnek bármily csekély, de éveken át fizetendő nyugdíja, vagy özvegyi segélye, mely végül még sem menti meg a nyomortól azokat, kiknek azt nyújtják.

A nyugdíjintézmény mikénti létesítése, a részletkérdések megvitatása természetesen későbbre marad. Kérjük a tek. hitk. előjáróságot, járuljon hozzá fenti indítványunkhoz és közölje elhatározását az alulírott hitk. elnökkel, ki ezen felhívás eredményéről a nyilvánosság előtt fog beszámolni,

illetőleg az összes, hozzájárulásukat megadó hitközségek képviselőivel egyetemben az egyöntetű eljárásról egy később egybehivandó értekezleten határozni.

Vagyunk a-tek. hitk. előjáróságnak

hitrokoni üdvözlettel

Érsekujvárt, 1914. június hóban

az érsekujvári izr. hitközség előjárósága nevében:

Dr. Gúth Jenő
hitk. elnök.

Nem foglalkozunk ezuttal érdemlegesen az érsekujvári hitközség körlevelével. Egyelőre csak a rabbikar mély háláját tolmácsoljuk a benne közölt határozatért. A megoldásnak említett vezércikkünkben és az Orsz. Irodához intézett felterjesztésünkben ajánlott módját, a *hitközségek önmegadóztatását* tette a magáévá és annak vállalására szólítja fel a testvérgyülekezeteket. Megteszi tehát a maga részéről azt, a minek hivatalos szorgalmazására a kerületi elnököket kérjük. A hitközségek önmegadóztatása nélkül ezt az ügyet sikeresen elintézni nem lehet. Reméljük, hogy nemsokára majd értékesíteni lehet a megindított mozgalmat.

Az állatvédelem támogatása.

Ha lassan is, de mégis diadalmasan utat törnek maguknak azok az eszmék, melyeket vallásunk adott az emberiségnek és hódítanak az intézmények, a melyeknek alapjait Izrael tanai rakták le évezredekkel ezelőtt. Ha rászorulnának nagy becsük bizonyítására és szembeötlő nem volna magas jelentőségük, ez az ő hódító erejük, mely a kultúra haladásával folyton növekszik, megcáfolhatatlan bizonyítéka volna rendkívüli értéküknek.

Vallásos intézményeink egész serege az állatvédelmet szolgálja. Mindenki előtt ismeretesek azok a törvények, a melyek az állatok iránt való kiméletet és meghatóan gyengéd szeretetet tükrözik. Az a magas erkölcsi felfogás, mely vallásunk minden tanában és intézményében kifejezésre jut, áthatja ezeket a törvényeket is, mindmégannyian a zsidóság lelkében mélyen meggyökereztek és vallásos tudatában nagy jelentőségre emelkedtek.

Örömmel köszöntjük tehát azokat a törekvéseket és intézményeket, a melyek most hazánkban is az állatvédelmet célozzák. Egyes külföldi államokban az állatvédelem apostolai azzal rótták le tartozásukat ama vallás iránt, a melynek a nemescélu mozgalom eszméjét köszönik, hogy annak éppen az állatvédelmet szolgáló fontos institúcióját megtámadták és folyton-folyvást ostromolják. Reméljük, hogy a *magyar* állatvédelem

ily utakra tévedni nem fog, hanem inkább értékesíteni fogja azokat a tapasztalatokat, a melyek a zsidóságban évezrek óta fennálló és fényesen bevált állatvédelmi intézményekhez fűződnek.

A legmelegebben ajánljuk tehát az Országos Állatvédő Egyesület törekvéseit t. kartársaink jóakarataiba. Karolják fel vallásunk szellemében szeretettel és buzgósággal az Izraeliták Országos Irodája elnökségének hozzánk intézett ebbeli felkérésének értelmében.

Az Országos Iroda ebben az érdeimben a következő levéllel fordult hozzánk :

34548. szám.

Főtisztelendő Elnökség!

Az Országos Állatvédő Egyesület elnöksége folyó évi április hó 30-án 640/1914. szám alatt azon alkalomból, hogy Dr. Csernoch János herceg-primás 1914. március hó 10-én nevezett egyesület ajánlása tárgyában a papsághoz és a tanitósághoz egy pásztorlevelet intézett, melyben őket az állatvédelmi eszmék terjesztésére, az egyesületnek és kivált a helyi szervezetek létesítésére irányuló törekvéseknek támogatására hívja fel, azon megkeresést intézi hozzánk, hogy mi az eszme érdekében hasonló felhívást intézzünk felekezetünk papságához és tanitóságához.

Készségesen teszünk eleget e felhívásnak, mert hiszen az állatvédelem zsidó vallásunk törvényében találja legősibb eredetét és hitünk szelleme a fejlődés folyamában a szent parancsokat és hagyományokat folyton nemesbitette és terjesztette.

Ezért mellőzve szent iratainknak idevonatkozó és az állatvédelem nemes gondolatával összefüggő számtalan parancsait és az újabb kultúra tanításai által tul nem szárnyalt intéseit, azzal a kérelemmel fordulunk a Főtisztelendő Elnökséghez, hogy a főtisztelendő rabbikart az állatvédelem eszméinek felkarolására és terjesztésére, valamint nevezett egyesület nemes és hasznos céljainak előmozdítására felhívni sziveskedjék.

Midőn megjegyezzük, hogy az Országos Állatvédő Egyesület hivatala Budapesten IX. ker. Ernő u. 11–13. szám alatt van, bizvást hisszük, hogy a zsidó templomok szószékei a kiváló ügynek is nagy szolgálatot fognak tenni.

Hitrokoni üdvözlettel

Budapest, 1914. évi június hó 2-án.

Az izraeliták országos irodája:

Dr. Mezey Ferenc
irodai alelnök.

Mezei Mór
irodai elnök.

Krónika.

Gyászunk. A bűnös merénylet, melyet felbérelt gyilkosok elvetemült keze *Ferenc Ferdinánd* trónörökös Őfensége és neje *Hohenberg Zsófia* hercegnő élete ellen elkövetett, mély gyászba borította a nemzetet. Az egész magyar népet szívéen találta a tragikus végzet, mely a fenséges párt váratlanul letörte. A fájdalomtól elkábultunk, a hallatlan büntett megdermesztette lelkünket.

A mélységes gyász és a király Őfelsége iránt való részvét megható módon és impozáns arányokban jutott kifejezésre országszerte. De sehol sem bensőségesebben és a végtelenül szomorú eseményhez méltóbban, mint a zsidó gyülekezetekben. A zsidóságnak hagyományos királyhűsége és a királyi család minden tagjához való hódolatteljes ragaszkodása áthatotta a gyász és részvét minden nyilvánulását. Az irtózatos büntett okozta megrendülést nagy mértékben fokozta az imádattal övezett király személyeért való aggódó gond és az áldozatok egyéni kiválósága és magas értéke iránt való hódolat.

Hitközségeink részvétük kifejezését juttatták a király Őfelségéhez, templomainkban gyászistentiszteleteket tartottak, a melyeken a szónokok a nemzet veszteségét tolmácsolták és áhítatos imák hangzottak fel a trónörökös pár lelkiüdvéért, a királyért és hazáért.

Az Izraeliták Országos Irodája a gyászos alkalomból a következő körlevéllel fordult a kerületi elnökségekhez:

31666. szám.

Tekintetes Kerületi Elnökség!

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur önagyméltósága ma érkezett táviratában hivatalosan közölte velünk ama köztudomásra jutott megrendítő eseményt, hogy ő császári és apostoli királyi fensége, *Ferenc Ferdinánd* trónörökös és neje folyó évi június hó 28-án egy gaz merénylet folytán életüket veszítették. Egyuttal felhívást intézett hozzánk aziránt, hogy az országos gyász megfelelő külső kifejezése iránt saját hatáskörünkben intézkedjünk.

Felkérjük a Tekintetes Elnökséget, hogy a kerületéhez tartozó hitközségekhez haladéktalanul felhívást intézni méltóztassék, hogy a megdicsőült trónörökös és neje borzalmas tragédiája feletti gyászt méltó módon kifejezésre juttassák.

Kérjük a Tekintetes Elnökséget, hogy a kerületében tartott gyászünnepélyekről, felső helyen teendő jelentés végett, hozzánk értesítést küldeni méltóztassék.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1914. évi július hó 1-én.

Az izraeliták országos irodája:

Dr. Mezey Ferenc
irodai alelnök.

A hazáért. Dr. *Schnitzer* Ármin, az Országos Rabbiegyesület nagy-
 érdemű elnöke hadba vonult vitézeinkért és fegyvereink győzelméért
 végzendő héber imát és a segélyezendőik javára adakozókért mondandó
 áldást közölt kortársaival. Mindkettőben az ihletett lelki szerző magasztos
 módon szólaltatja meg a szent helyen tolmácsolandó áhítatos érzel-
 meket.

Hitfelekezetiünk hazafias lelkesedése és áldozatkészsége példaadó
 módon nyilatkozik meg. Egyesek és testületek versenyre kelnek, hogy a
 nemzet ügyéért való lángoló buzgalmuknak tanujeleit adják. Templomaink-
 ban harcaink sikeréért állandóan imádkoznak, papjaink bátorságra és
 kitartásra buzdítják katonáinkat, áldozatkészségre, a háborútól ütött sebek
 gyógyítására a hiveket. És szavuk visszhangot kelt a lelkekben. Katonáink
 ama hősök méltó utódjainak bizonyulnak, a kiknek emlékét Mezey Ferenc
 remek, mesteri tolla felelevenítette, hitközségeink és többi felekezeti
 intézményeink a nagy segítő akciók legbuzgóbb előmozdítói és
 támogatói, tehetős hiveink párját ritkító bőkezűséggel adakoznak, de a
 szegények is ott vannak filléreikkel és egyéb adományaikkal a súlyos idők
 nemescélú vállalkozásai mellett, asszonyaink és leányaink a sebesülteket
 ápolják és a hadbavonultak gyermekeit gondozzák, ifjaink jóléti szerve-
 zetekben és népirodákban dolgoznak, a felekezet minden tagját az a
 törekvés mozgatja, hogy a nemzeti ügyet hűséggel és buzgalommal szol-
 gálja. Jó lesz figyelemmel kísérni ezt a hazafias munkát és csokorba kötni
 azok cselekedeteit, a kik a legnagyobb áldozatokat a legnagyobb kész-
 séggel hozzák meg.

A király Őfelségének születése napját ebben az évben a szokottnál
 még nagyobb bensőséggel és fénynyel ünnepelték gyülekezeteinkben.
 Templomainkban, a melyekben a hatóságok képviselői is megjelentek,
 istentiszteleteket tartottak, az ünnepi szónokok a király ragyogó emberi
 és fejedelmi erényeit dicsőítették és buzgó imákban könyörögtek a
 királyért, a hazáért és fegyvereink diadaláért.

A papok és papjelöltek katonai szolgálatára vonatkozó törvényes
 rendelkezések (a véderőről szóló 1912. évi XXX. t. c. 29. § és a véd-
 erőről szóló törvény végrehajtására vonatkozó utasítás, VIII. fejezet: a
 papjelöltek és papok kedvezménye 104–107. §§) közölve voltak a
 Magyar Izrael VI. évfolyamának 15–17. lapjain.

A Pesti Izr. Hitközség az autonómiáért. A Pesti Izr. Hitközség
 május 10-én tartott közgyűlésén autonómiai bizottságot küldött ki. Ez a
 bizottság *Adler* Lajos elnöklete alatt június 9-én megalakult, új tagokkal
 egészítette ki magát és június hó 18-án tartott ülésén *Mezei* Mór in-
 itványára a következő határozatot hozta: A Pesti Izr. Hitközség által ki-
 küldött autonómiai bizottság határozatilag kimondja, hogy a Pesti Izr.
 Hitközség legkésőbb az őszi hónapokban a hazai összes hitközségeket
 országos értekezletre hívja egybe, melynek feladata, hogy a magyar-
 országi zsidóság közjogi helyzetének biztosítása iránt célhoz vezető

intézkedések felől tanácskozzék. Az előjáróság megbizatik, hogy e határozat végrehajtása iránt a szükséges lépéseket tegye meg és e tárgyban tett rendelkezései ügyében a bizottságot újabb ülésében tájékoztassa.

Az autonómiai bizottság küldöttsége Dr. Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszternél. Az autonómiai bizottság küldöttsége június 19-én átnyújtotta a miniszternek az autonómia ügyében hozzá intézett felterjesztést. A küldöttséget *Székely* Ferenc vezette, tagjai voltak Adler Lajos, báró Herzog Mór, báró Kohner Adolf, Szabolcsi Miksa, csepeli Weisz Manfréd és Winterberg Gyula.

A miniszter rendkívül lekötelező módon fogadta a küldöttséget és Székely Ferenc beszédére a következőket válaszolta:

Tisztelt uraim! Nagyon köszönöm megtisztelő megjelenésüket és mondhatom, büszke volnék, ha nekem sikerülne ezt a hosszan vajudó ügyet megoldani. E kérdés végleges megoldása a kormány érdekében is állana. Azonban nagy nehézségek vannak, különösen egy frakció részéről. A zsidóság, a mely mint a fejlődés mutatja, annyi ezer esztendőn egységesen fentartotta magát, nem hinném, hogy most széjjelválna. Nagyon jól tudom, hogy nehézségek vannak, a melyek felekezeti kérdést érintenek s a melyre nézve én mint kormányközeg nem érzem magam hivatva véglegesen dönteni, Tény az, hogy kényes a dolog. A liberalizmus főelve az, hogy ilyen kérdésben ne döntsünk kormányhatóságilag. Egy olyan autonómia, a mely kormányhatóságilag van szervezve, erőszakkal indulna meg. A mennyiben tehát e tekintetben megegyezés jönne létre, úgy ez ügyben semmi nehézség nincs.

A küldöttség tagjai a memorandum átnyújtása után a miniszternek a szükséges információkkal szolgáltak és azután Dr. Illosvay államtitkár-nál tisztelegtek.

A VI. községkerület közgyűlése július 15-én a kerületi képviselők élénk részvétele mellett folyt le. Az ülést Dr. *Mezei* Mór elnök üdvözlő szavai nyitották meg, a ki a jegyzőkönyv vezetésével Dr. Gedő Árpádot, az Országos Iroda titkárát bizta meg. A napirend első tárgya az előjáróság jelentése volt, a melyet már előzetesen közöltek a kerületi képviselőkkel. A jelentéshez elsőnek Dr. *Feldmann* József szólt hozzá. Elismeréssel adózott a vezetőségnek és abbeli reményét fejezte ki, hogy buzgóságának sikerülni fog majd felépíteni a felekezet egységes alkotmányát. Az orthodoxiával való megegyezés egyik legfőbb akadályát abban látja, hogy az orthodox rabbik féltik befolyásukat és tekintélyüket és ezért multhatatlanul szükségesnek tartja, hogy a rabbinak a kongresszus alapján álló hitközségek országos képviselőtöbbségben megfelelő hely biztosítottassék és a kongresszusi szabályzatnak a rabbira vonatkozó rendelkezései úgy módosítottassanak, hogy a hitközségek vezetésében kellő érvényre jusson. Dr. Feldmann után Dr. *Mittelmann* Bernát szólalt fel. Az orthodoxiának az egység helyreállítása ellen való állásfoglalását említette és noha maga is óhajtaná, hogy az orthodoxok hozzájárulnának a mi táborunkban uralkodó közöny megtöréséhez, kilátástalanoknak mondta az egység

megalkotására irányuló törekvéseket. *Székely* Ferenc visszautasítja Dr. Mittelmannt állításait és hangsúlyozza, hogy az egységés autonómia előharcosai nem kívánják, hogy a kormány kényszerítse rá a zsidóságra az egységet, hanem hogy nyújtson módot arra, hogy a zsidóság illetékes képviselőinek gyűlése nyilatkozzék ebben a kérdésben. Az egységes autonómiát soha nem képzelte másként, mint úgy, hogy annak keretében a mai keretek is fenmaradjanak és ezért kizártnak tartja, hogy egy ily szervezet bárkinek vallásos érzelmeit sértse. *Szabolcsi* Miksa szintén Dr. Mittelmannt szavai ellen tiltakozik és indítványt tesz, hogy a kerületi közgyűlés küldjön ki bizottságot vagy bizza meg az elnökséget, hogy érintkezve a többi 16 megalakult községkerülettel, országos akciót indítsanak abban az irányban, hogy a képviselőválasztás előtt a zsidó hitű szavazók kérjék ki a képviselőjelöltek támogatását a zsidó autonómia javára. Felszólaltak még Dr. *Waldapfel*, Dr. *Ad'ér* Illés és *Visontai* Soma, a kiknek beszédei után Mezei Mór bezárta a vitát. Azt mondá: a kérdés, a miben alku nincs, az, hogy csak egy felekezet van. Hogy az autonómia gyakorlására szolgáló szervezet milyen legyen, erről lehet alkudni. Ha meglesz a jóakarát, nem lesz nehéz megtalálni a formákat, hogy a dolgot nyélbe üssük. Meg kívánom nyugtatni azokat, – szólt – a kik azt hiszik, hogy eddigi mozgalmunknak nincs eredménye. Az én információim szerint a nyári szünet alatt kívánja a miniszter a mi ügyünket alaposan tanulmányozni és az a szándéka, hogy őszkor a kérdés megoldásával komolyan fog foglalkozni. Egészen sikertelen nem volt a küzdelem, ezért méltóztassanak hozzájárulni a Pesti I. z. Hitközség indítványához, mely őszre tanácskozássra akarja egybehívni az autonómia ügyében az ország összes hitközségeit. Az elnök lelkesedéssel fogadott szavai után a következő eredménnyel ejtették meg a választásokat: Kerületi előjáróság: elnök: Dr. Mezei Mór, elnökhelyettes: Dr. Mezey Ferenc; előjárók: Adler Lajos, Dr. Feleki Béla, Dr. Kohner Adolf báró, Sándor Pál, Dr. Szabolcsi Izidor, Székely Ferenc, baranyavári Ullmann Adolf, csepeli Weisz Manfréd és Winterberg Gyula. Megalakították továbbá a kerületi bíróságot, a rabbi-kollégiumot és megválasztották a költségvetési, a választó kerületek beosztást előkészítő, a jótékonyági és az oktatásügyi bizottságot valamint a vidéki felügyelőket.

Ehrlich Miksa, a *körmendi* hitközség szeretettől és tisztelettől övezett lelkipásztora augusztus 12-én jámbor életének 84. évében szív-
szélhűdés következtében hirtelen elhunyt. Mély megihatottsággal jegyezzük fel a szomorú hírt és tesszük le a bánatos megemlékezés cipruságát dicsőült kartársunk, nagyrabecsült barátunk sirhalmára, Nemcs egyéniségének kiválóságai, szívének jósága, jellemének szilárdsága, széleskörű műveltsége, alapos theológiai tudása, szónoki tehetsége és lángoló buzgalma legjobb papjaink sorába emelték. Ötven évi lelkészi és iskolaigazgatói működése a kötelességtudás, a hűség és a lankadást nem ismerő munkaszeretet mintaképe volt. Gondozta a szegényeket, szívéhez ölelte a tanuló ifjúságot. Konzervatív gondolkodás, mély vallásosság, a haladást, a vallásos és felekezeti élet fejlesztését célzó minden komoly törekvés

iránt való meleg érdeklődéssel járt karöltve néla. Nem zárkózott el a világtól, együttérzett kartársaival, elismeréssel adózott minden érdemnek, minden hűséges munkának és becsületes iparkodásnak. Hiveinek és Körnend városa minden polgártársának kegyelete övezi emlékét, nevét széles körben tisztelettel fogják említeni mindenkor. Végtisztessége a gyász és hódolat nyilvánulása volt. Koporsóját a templomban helyezték el, a melyben egy félszázadon át méltóságosan töltötte be tisztjét. Megjelentek az egyházak, a katonai és polgári hatóságok vezetői, Németujvár, Vasvár és Zalalövő hitközségek és a körmendi társadalmi egyesületek küldöttjei. – A hitközség és a felekezet gyászát és elismerését Dr. *Herskovics* vasvári és *Bender* Adolf zalalövői rabbik tolmácsolták, a sírkertben a megboldogult öccse, *Ehrlich* Mór rohongi rabbi és *Wurmfeld* Ignác hitközségi jegyző bucsuztatta szívből fakadó szavakkal; a mélyen megható gyászszertartás *Grünfeld* németujvári rabbi imájával végződött.

Dr. Blau Lajost, az Országos Rabbiképző Intézet nagynevű tanárát a király Őfelsége a Rabbiképző Intézet vezérlő bizottságának felterjesztésére igazgatóvá nevezte ki. Adja Isten, hogy a nagy előd méltó utódjának működéséhez a leggazdagabb sikerek fűződjenek.

Dr. Büchler Sándor keszthelyi kartársunk a budapesti tudományegyetemen habilitálta magát. Az új magántanár a magyar zsidók történetét fogja előadni, a melyet évtizedek óta kiváló tehetséggel, nagy hivatottsággal és írói rátermettséggel művel. Igaz örömmel köszöntjük kitűnő kartársunkat a tudomány csarnokában.

Rabbibeiktatások. A *nemesszalóki* hitközség rabbiszékét *Deutsch* Jenő június 24-én foglalta el. Az érkező rabbit a vasuti állomásnál *Korein* Fülöp elnök üdvözlő beszéddel fogadta. Székfoglalóját a templom udvarán, haláchikus előadását pedig a templomban tartotta. A szép ünnepség mély nyomokat hagyott a gyülekezet lelkében, a melynek soraiban jelen voltak a hatóságok képviselői és több hitközség küldöttjei. A *muraszombati* hitközség július 8-án iktatta be Dr. *Kis* Henrik rabbit tisztségébe. Az új pap több hitközség küldöttjeivel érkezett székhelyére. Elsőnek Dr. *Ritscher* Samu alelnök, majd a templom előtt Dr. *Geiger* Artur elnök köszöntötte. A templomban a hatóságok képviselői és a város többi előkelőségei jelentek meg és az összesereglett hivekkel egyetemben áhítatos hangulatban hallgatták Dr. *Horovitz* József szombathelyi főrabbi iktató- és az új lelkész székfoglaló beszédét. Az emlékezetes ünnepség felemelő hatással volt az egész gyülekezetre.

Rabbiválasztás. A *szentgotthárdi* hitközség június 24-én Dr. *Péner* Miklóst, az Országos Rabbiképző Intézet növendékét egyhangulag rabbijának választotta.

Jubileumok. *Weisz* József H. *kisujszállási* rabbit hivei június 11-én érdemes lelkészi működése negyedik évtizedének betöltése alkalmából bensőségesen ünnepelték. Az évfordulón tartott hálaadóistentiszteleten a jubiláns ünnepi beszéde és *Bender* Adolf zalalövői rabbi szónoklata hatásos tolmácsai voltak a kimagasló alkalomnak. – A *jászberényi* hitközség

junius 21-én tartott diszközgyűlés keretében méltatta *Szabó* Adolf tanító buzgó és eredményes működését. A közgyűlést *Neuberger* Ignác hitközségi elnök nyitotta meg, a széles körben ismert és tisztelt tanférfiu odaadó munkásságáért Dr. *Kálmán* Ödön főrabbi ünnepi beszéde tolmácsolta a hitközség köszönetét. Utána *Rhédey* Károly tanfelügyelő szólt és átadta a vallás- és közoktatásügyi miniszter elismerő levelét, az Izr. Tanítóegyesület nevében Dr. *Frisch* Ármin vallástanár üdvözölte, majd *Lippe* József debreceni tanító, Dr. *Szombathy* István főgimnáziumi igazgató, *Egri* József igazgató-tanító, *Simon* Ferenc református lelkész és Dr. *Hajdu* Árpád köszöntötte.

A székesfehérvári vallásközség ünnepe. Ötven éve, hogy a székesfehérvári hitközség nagy áldozatok árán diszes templomot épített, a mely még most is a városnak egyik legszebb középülete. A nevezetes évforduló felélesztette azoknak a férfiaknak emlékét, a kik egy félszázaddal ezelőtt a szent hajlékot emelték és hálaadásra gyűjtötte egybe a hitközség mostani vezérférfiait és a hivek nagy sokaságát. A kinyilatkoztatás ünnepének' első napján tartották a hálaadó istentiszteletet. A Tóra elé szólították a tizenhat alapító közül még élő *Fried* Salamont, a kire Dr. *Steinherz* Jakab főrabbi áldást mondott. Ünnepi beszédében a főrabbi a lefolyt időszak nehéz munkájáról és súlyos feladatairól, küzdelmeiről és áldozatairól szólt és elismeréssel adózott azoknak a férfiaknak, a kik most állanak a hitközség élén, a kik előmozditják törekvéseit és támogatják intézményeit. A mély hatású istentisztelet után a templom előcsarnokában elhelyezett emléktáblát leplezték le, a melyet *Grünfeld* Jakab hitközségi elnök szentelt az alapítók emlékének. Az emléktábla azoknak nevét örökíti meg, »a kik ezen Istenháza létesítése körül kifejtett lelkes tevékenységükkel és áldozatkézségükkel elévülhetetlen érdemeket szereztek«. Ennek az ünnepi aktusnak a szónoka Dr. *Löwy* Károly hitközségi alelnök volt.

Megemlítjük még, hogy enyingi *Wertheim* Ármin községkerületi elnök elhunyt neje emlékére a székesfehérvári chevra kadisának, melynek ügyeit nagy szeretettel és odaadással intézi, értékes széfer tórát adományozott, melynek remek ékszerkészlete az elhunyt édes atyjának születése alkalmából Budapesten készült.

Ujévi üdvözetek megváltása.

Mellőzzük az ujévi köszöntő leveleket. Váltsuk meg a sebesülteknek szánt adományokkal.

E lapok szerkesztője ezen az uton küldi szeretett kartársainak, különösen munkája nagyrabecsült részeseinek legmelegebb ujévi üdvözetét. Isten óvja hazánkat, vezérelje és őrizze hadbavonult testvéreinket és fiainkat.

ב'תרי"ב

TARTALOM: Háboruban. -- A nyugdíjügy. -- Az állatvédelem támogatása. -- Krónika. -- Ujévi üdvözetek megváltása.